

Hevosen esittäminen näyttelyssä

Kun monen kuukauden, joskus jopa vuosien, työn tulokset punnitaan jalostusnäyttelyssä muutaman minuutin esiintymisen perusteella nousee, hevosen esittäjän rooli tärkeään osaan.

Hyvä esittäjä osaa tuoda esiin hevosen hyvät puolet ja vahvuudet niin, että mahdolliset heikkoudet eivät häiritse kokonaisuutta. Parhaimmillaan hevonen on esiintyessään itsevarmana, ylpeänä, mutta kuuliaisena. Esittäjä tietää hevosen rajat eikä vaadi siltä sellaista mihin se ei ole valmis, mutta rohkaisee sitä kuitenkin antamaan parhaansa.

Yhä harvemmin hevosen omistaja itse esittää hevostaan, vaan hevonen annetaan ammattiratsastajalle esitettäväksi, yleensä sen takia ettei omistajan omat taidot ja/tai aika riitä. Omistaja voi tietenkin esittää hevonsa itse, jos hänellä on kokemusta näyttelyistä ja hevosen esittämisestä eikä jännitä tilannetta niin, että se häiritäisi esiintymistä. Arvosteluolosuhteet tasoittuvat ja tuomarit pystyvät antamaan oikeudenmukaisia pisteitä, kun esittäjä tietää mitä tehdä; näyttelytilanteessakin kun on pakko arvioida sitä miltä hevonen näyttää sillä hetkellä eikä arvuutella sitä miltä se voisi näyttää, jos...

Tuomarit arvostelevat näyttelyssä kansainvälisten FIZO-sääntöjen mukaan, joissa on määritelty mitä kuhunkin arvostelukohdan pistemäärään vaaditaan. Sama hevonen voi periaatteessa saada hyvinkin erilaiset pisteet eri esittäjillä, parhaat saavutetut pisteet ovat ne jotka katsotaan "oikeiksi".

Rakennearvostelu ja avustajan käyttö

Suomessa ei ole totuttu avustajan aktiiviseen osallistumiseen rakennearvostelussa, vaikka monella jo on avustaja mukana tilanteessa. Avustajan käyttäminen on kuitenkin erittäin suotavaa, uuteen tapaan saattaa vaan kestää hetki tottua. Parhaimmillaan esittäjän ja avustajan yhteistyö on pitkälle hiottua, huomaamatonta ja tehokasta. Esittäjän ja avustajan on seurattava arvostelun etenemistä herkeämättä ja osattava sitten esittää ja tarpeen mukaan korjailta arvosteltavaa ominaisuutta.

Harva hevonen osaa esiintyä luonnostaan, joten seisomista ja asennon korjailua on opeteltava hyvissä ajoin ennen näyttelyä.

Esittäjä keskittyy koko arvostelun ajan hevosen etuosan ja yleisilmeen ylläpitoon, avustaja huolehtii siitä että jalat ovat oikein ja että hevonen näyttää sivusta katsottuna edustavalta. Avustaja voi myös houkutella hevosta katsomaan tiettyyn suuntaan tai vaikuttaa hevosen ilmeeseen hieman kauempaa. Esittäjä on liian lähellä nähdäkseen miltä hevonen kokonaisuutena näyttää.

Hevonen esittäjineen saapuu arvosteluun reippaasti ja virkeänä. Pysähdytään maapuomeista tehtyyn koloon niin, että harjaton puoli (tai se puoli missä vähemmän harjaa) on tuomareihin päin ja asetetaan hevonen seisomaan ryhdikkäästi noin puolen metrin päähän esittäjästä. Esittäjä voi käyttää raippaa tai jotain houkutinta saadakseen hevosen katsomaan korvat hörössä eteenpäin tai hieman tuomareihin päin. Otsatukan voi siirtää pois silmiltä samalle puolelle missä suurin osa harjasta on.

Etuosan arvostelun aikana on tärkeää että hevonen seisoo ryhdikkäästi ja kaula hieman eteen ojennettuna jolloin lapa ja kaulan liittymät tulevat hyvin esiin. Jos hevonen seisoo pää liian ylhäällä "pullahtaa" alakaula helposti esiin, ja toisaalta jos hevosen annetaan nuokkua pää alhaalla kärsii kaulan tärkein elementti, ryhdikkyys.

Ylälinjan ja sopusuhtaisuuden arvostelussa hevonen esiintyy edukseen kun etujalat ovat suoraan rungon alla mutta takajalat hieman pystysuoran linjan takapuolella. Avustaja siirtelee jalkoja tarpeen mukaan.

Ennen kavioiden arvostelua avustaja käy putsaamassa etukaviot kaviokoukulla.

Jalka-asentojen arvostelussa hevosta talutetaan käynnissä ja ravissa maapuomein rajatulla kujalla. Hevosen tulisi liikkua alusta saakka suorassa ja reippaasti eteenpäin. Avustaja huolehtii siitä, että hevonen lähtee liikkeelle riittävän reippaasti jolloin esittäjä voi keskittyä omaan etenemiseensä ja hevosen pitämiseen sopivalla etäisyydellä itsestään. Hevosen tulisi kävellä ja juosta esittäjän vierellä noin metrin päässä esittäjästä, jotta jalat näkyvät esteettä. Liikkeellelähtöä ja hidastuksia on harjoiteltava kotona sillä usein näkee että hevonen lähtee liikkeelle joko liian nopeasti tai liian hiljaa jolloin osa suorasta menee mutkitteluun tai perässä hinaamiseen, silloinkin kun avustaja on läsnä.

Ratsastusarvostelu

Ensimmäisessä ratsastusarvostelussa esitetään askellajeja esittäjän valitsemassa järjestyksessä yhteensä enintään kymmenen suoran mittaa (viisi kertaa edestakaisin). Rata on 250-300 metriä pitkä ja kaikkia askellajeja tulisi esittää koko suoran verran, käydään kääntymässä radan päässä ja valmistellaan uusi askellaji tai tempo niin että se on parhaimmillaan tuomareiden edessä. Radalle on merkitty se alue, jonka tuomarit näkevät parhaiten; tämä on arvostelun kannalta tärkein kohta radasta. Tuomarit ovat radan keskivaiheilla noin 30 metrin päässä (tai niin kaukana kuin näkyväisyyden kannalta mahdollista) radasta.

Askellajien arvosteltavat ominaisuudet ovat tahti, varmuus, tempo, joustavuus, yliastunta, liikkeet, sekä ravissa ja laukassa myös liito. Kun askellajissa on hyvä tahti ja se on varma, eli hevonen ei riko tai pyri rikkomaan askellajia, pääsee pisteissä korkeammalle kuin sillä että hevosella on näyttävät liikkeet mutta tahti on epävarma. Hyvä askellajihevonen pysyy kaikissa askellajeissa varmasti, sillä on hyvä eteenpyrkimys, se kantaa itsensä kauniisti ja on kevyt ratsastaa.

Vaikka hevosta näyttelyssä ratsastetaan suoralla radalla on hevonen ratsastettava hyvin läpi myös kaarevilla urilla jotta se pystyy käyttämään koko kapasiteettinsa hyväkseen. Hyvin koulutettu ja kevyeksi edestä ratsastettu hevonen on aina ilo ratsastajalleen.

Jos mieli korkeita pisteitä hitaasta töltestä ja laukasta tulee myös niitä esittää koko suoran mitan verran ja tempon oltava riittävän hidas: laukan sellaista että pienten ympyröiden ratsastaminen onnistuisi ja töltn yhtä hidasta kuin askellajikilpailujen työtöltti. Pelkkä hidas tempo ei tietenkään riitä, mutta se on kuitenkin ehdoton edellytys sille että hitaasta askellajista voidaan antaa pisteitä. Laukan ja töltn varsinainen piste on riippuvainen vastaavan hitaan askellajin pisteestä niin että varsinainen piste voi olla enintään 8,0, jos hidasta tempoa ei ole esitetty (hitaasta 5,0).

Ravista on mahdollista saada korkeat pisteet esittämällä vain erittäin lujaa ravia mutta samoihin pisteisiin pääsee montaa kautta eli myös vähän suuremmilla tempon vaihteluilla ja elegantimmalla ravilla pääsee samaan pistemäärään vaikka ei samaan vauhtiin ihan yltäisikään.

Laukasta tuomarit haluavat nähdä myös kiihdytyksen keskitemposta kiitolaukkaan (tai niin nopeaan kuin hevonen pystyy). Kiihdytyksessä seurataan erityisesti sitä että hevonen pysyy askellajissa eikä riko ristilaukalle tai vaihda laukkaa. Myös hevosen eteenpyrkimystä arvostellaan samalla. Kiihdytys pitäisi tehdä vain vähän ennen tuomareita. Kiihdytystä ei kannata tehdä liian rajusti, sillä silloin lähes jokainen hevonen ottaa muutaman askeleen ristilaukkaa.

Päästäkseen korkeisiin pisteisiin passissa on hevosen esitettävä varmaa, vauhdikasta passia vähintään 150 metriä.

Töltestä maksimiarvosana on 8,5 pistettä, jos hevonen esittää ainoastaan hidasta tölttiä, edellyttäen että tämä hidas töltti on erityisen kaunista ja varmaa. Samaa pistemäärään pääsee myös vähän vaatimattomammilla liikkeillä, jos vauhti on erinomainen (ja hidasta tölttiä on esitetty). Korkeampiin pisteisiin vaaditaan tahdin ja vauhdin lisäksi myös korkeita liikkeitä ja joustavuutta.

Käyntiä riittää esitettynä tuomareiden edessä noin 100 metrin verran, mutta jos tilanne ja hevonen sitä vaatii, voi käynnin valmistelemisen aloittaa jo suoran päästä kuten muutkin askellajit. Käynnissä on tärkeää ettei hevonen kiiruhda eteenpäin ja että se kantaa myös siinä itsensä hyvin.

Ratsastettavuutta on Suomessa arvioitu ratsastavan tuomarin avulla, mutta todennäköisesti käytännöstä luovutaan lähivuosina jolloin ratsastettavuuden arviointi perustuu siihen miltä hevonen näyttää. Pyrkiikö se miellyttämään ratsastajaansa ja näyttääkö se eteenpyrkivältä. Varmat, vauhdikkaat askellajit ovat paras näyttö hyvästä ratsastettavuudesta, samoin kuin sujuvat siirtymiset askellajista toiseen esityksen aikana – ei siis kuitenkaan kesken suoran, vaan aina suora kerrallaan kutakin askellajia. Hevosen käytös rakennearvostelun aikana vaikuttaa myös ratsastettavuuspisteisiin, kuten myös ratsastajakin osaltaan: iloinen ja tyytyväinen ratsastaja antaa hevosesta positiivisemmän kuvan.

Yleisvaikutelman arvosanaan vaikuttaa koko ratsastusarvostelu, hevosen ilme, ryhdikkyys ja liikkeet eri askellajeissa. Tärkein arvostelukohta on pään asento, hevosen tulisi liikkua pehmeästi kuulaimella kaikissa askellajeissa.

Ensimmäisen ratsastusarvostelun aikana epäonnistuneita tai kokonaan esittämättä jääneitä askellajeja on mahdollista yrittää uudelleen toisessa ratsastusarvostelussa, joten kovin kauaksi aikaa ei mitään yksittäistä askellajia kannata jäädä jauhamaan, ettei koko esitys mene pilalle.

Toisessa ratsastusarvostelussa radalla on 2-4 hevosta samaan aikaan ja silloin ratsastetaan korkeintaan kuusi suorannmittaa (kolme kertaa edestakaisin). Hevosella saa olla eri ratsastaja kuin ensimmäisessä ratsastusarvostelussa. Toisessa ratsastusarvostelussa tuomarit voivat vain korottaa, eivät laskea hevosen pisteitä. Ratsastajien on hyvä hieman sopia keskenään mitä askellajia esitetään ettei samalla suoralla yksi esitä käyntiä, yksi hidasta tölttiä ja kolmas passia.

Lisätietoja

Jos joku asia erityisesti askarruttaa hevosen esittämisessä voi sitä kysyä esimerkiksi suoraan kansallisilta jalostustuomareiltamme.

Jalostusvaliokunnan on tarkoitus järjestää tulevaisuudessa hevosen esittämiskursseja, joissa päästään harjoittelemaan esittämistä tuomareiden opastuksella. Perustietoa hevosen esittämisestä saa myös kaikilta muilta jalostusaiheisilta kursseilta.

Suomenkielisiä FIZO-sääntöjä voi tilata jalostusvaliokunnalta. Sääntöjä voi myös ostaa myös jalostusnäyttelyiden tai -kurssien yhteydessä. Englanninkieliset säännöt löytyvät FEIF:n nettisivuilta FEIF Service > Breeding.

Teksti on julkaistu Islanninhevoskuulumisissa 4/2004